

ผลคำวินิจฉัยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
กรณีการพิจารณาคำขออนุญาตรวมธุรกิจ
ระหว่างบริษัท ฮ. และบริษัท ข.

ระหว่าง	บริษัท ฮ.	ผู้ประกอบการธุรกิจที่ขออนุญาตรวมธุรกิจ
	บริษัท ข.	ผู้ประกอบการธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจ

ข้อเท็จจริง

ด้วยบริษัท ฮ. ได้ยื่นแบบคำขออนุญาตรวมธุรกิจ พร้อมเอกสารหลักฐานตามประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตการรวมธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เพื่อให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาอนุญาตรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ฮ. และบริษัท ข. โดยต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ก่อนกระทำการรวมธุรกิจ ตามมาตรา ๕๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นวินิจฉัย

การพิจารณาคำขออนุญาตรวมธุรกิจระหว่างระหว่างบริษัท ฮ. และบริษัท ข. ตามความในประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓ (๒) “...ผู้ประกอบการสามรายแรก ในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่ง หรือบริการใดบริการหนึ่งที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมารวมกันตั้งแต่ร้อยละสิบห้าขึ้นไป...” และพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๑ วรรคสอง “...ผู้ประกอบการที่จะกระทำการรวมธุรกิจอันอาจก่อให้เกิดการผูกขาดหรือการเป็นผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ...” เห็นควรอนุญาตให้รวมธุรกิจหรือไม่

คำวินิจฉัย

การพิจารณาคำขออนุญาตรวมธุรกิจว่าอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๕๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่ มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาอยู่ว่า การกระทำการรวมธุรกิจกรณีนี้

/เรื่อง...

ก่อให้เกิดการผูกขาดหรือการเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดหรือไม่ ซึ่งตามประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดว่า “...(๒) ผู้ประกอบธุรกิจสามรายแรก ในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่ง หรือบริการใดบริการหนึ่งที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมารวมกันตั้งแต่ร้อยละเจ็ดสิบห้าขึ้นไป และมียอดเงินขายในปีที่ผ่านมาแต่ละรายตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป...” โดยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้วิเคราะห์ประเด็นการขออนุญาตรวมธุรกิจ ดังนี้

๑. โครงสร้างผู้ถือหุ้น

บริษัท ฮ. เป็นผู้ประกอบธุรกิจที่ขออนุญาตรวมธุรกิจ และบริษัท ข. เป็นผู้ประกอบธุรกิจที่ถูกรวมธุรกิจ การรวมธุรกิจครั้งนี้เกิดขึ้นที่ประเทศญี่ปุ่นโดยวิธีการรวมทั้งสองบริษัทให้เป็นหนึ่งบริษัท และทั้งบริษัท ฮ. และบริษัท ข. มีบริษัทย่อยซึ่งประกอบธุรกิจในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการรวมธุรกิจ ตามประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาผู้ประกอบธุรกิจที่มีความสัมพันธ์กันทางนโยบายหรืออำนาจสั่งการ พ.ศ. ๒๕๖๑

ภายหลังการรวมธุรกิจจะมีการจัดตั้งบริษัทขึ้นใหม่ โดยที่บริษัท ฮ. จะมีสัดส่วนการถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและสิทธิในการแต่งตั้งกรรมการในบริษัทใหม่มากกว่าบริษัท ข. ทั้งนี้ บริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่จะประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายชิ้นส่วนอุปกรณ์รถยนต์ รถจักรยานยนต์ และเรือ

๒. โครงสร้างตลาดสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาตรวมธุรกิจ

๒.๑ การรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ฮ. และบริษัท ข. สินค้าที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาตรวมธุรกิจ คือ ระบบรับแรงกระแทก ซึ่งสินค้าที่มีการทับซ้อนกันในการรวมธุรกิจครั้งนี้ คือ โช้คอัพแบบดั้งเดิมสำหรับรถยนต์ (Dampers หรือ Shock absorbers)

๒.๒ การกำหนดขอบเขตตลาด

๑) กำหนดขอบเขตตลาดด้านสินค้า

เมื่อพิจารณากำหนดขอบเขตตลาดจากสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องหรือคล้ายคลึงกันระหว่างบริษัท ฮ. และบริษัท ข. พบว่า ทั้ง ๒ บริษัท มีการประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายชิ้นส่วนระบบรับแรงกระแทกรถยนต์ (โช้คอัพแบบดั้งเดิม) ซึ่งถือเป็นตลาดธุรกิจเดียวกันในประเทศไทย โดยทำการผลิตผ่านบริษัทย่อยในประเทศ สำหรับอุปกรณ์และชิ้นส่วนอื่น ๆ ของทั้งสองรายไม่มีส่วนใดทับซ้อนกัน

๒) การกำหนดขอบเขตตลาดด้านภูมิศาสตร์

การพิจารณากำหนดขอบเขตตลาดด้านภูมิศาสตร์เพื่อให้ครอบคลุมอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าและการพิจารณาการเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดตามพระราชบัญญัติฯ สามารถกำหนดขอบเขตตลาดด้านภูมิศาสตร์ออกเป็น ๒ รูปแบบ ได้แก่ พิจารณาขอบเขตตลาดแบบกว้าง คือ ตลาดผู้ผลิตชิ้นส่วนระบบรับแรงกระแทก (โช้คอัพแบบดั้งเดิม) ในระดับโลก และพิจารณาขอบเขตตลาดแบบแคบ คือ ตลาดผู้ผลิตชิ้นส่วนระบบรับแรงกระแทก (โช้คอัพแบบดั้งเดิม) ในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับการพิจารณาขอบเขตตลาดด้านภูมิศาสตร์ของคณะกรรมการาธิการยุโรป

๒.๓ ส่วนแบ่งตลาดของผู้ที่ต้องการรวมธุรกิจ

เมื่อพิจารณาส่วนแบ่งตลาดโช้คอัพแบบดั้งเดิมสำหรับรถยนต์ในปี ๒๕๖๒ พบว่า ส่วนแบ่งตลาดของผู้ประกอบธุรกิจ ๓ รายแรก (CR๓) ก่อนการรวมธุรกิจเท่ากับร้อยละ ๗๙.๑๕ และภายหลังการรวมธุรกิจ ทำให้ส่วนแบ่งตลาดของบริษัท ฮ. เพิ่มขึ้นจากร้อยละ xx.xx เป็น xx.xx และส่วนแบ่งตลาดของผู้ประกอบธุรกิจ ๓ รายแรก (CR๓) หลังการรวมธุรกิจเท่ากับร้อยละ ๙๗.๗๖ จึงทำให้ผู้ประกอบธุรกิจ

สามารถแรกในตลาดถือเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ตามข้อ ๓ (๒) ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. ๒๕๖๑

การรวมธุรกิจกรณีนี้จึงเป็นการรวมธุรกิจตามมาตรา ๕๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า โดยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้พิจารณาและประเมินผลกระทบต่อการแข่งขันที่อาจเกิดขึ้นภายหลังการรวมธุรกิจ ดังนี้

๑. การกระจุกตัวของตลาด (ตลาดในประเทศไทยและตลาดโลก)

เมื่อพิจารณาการกระจุกตัว (CR๓) ของตลาดใช้คอปแบบดั้งเดิมสำหรับรถยนต์ของประเทศไทย พบว่าภายหลังการรวมธุรกิจค่าการกระจุกตัวของผู้นำตลาด ๓ รายแรก เกินกว่าร้อยละ ๗๕ โดยมีบริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่ระหว่าง บริษัท ฮ. และ บริษัท ข. เป็นผู้ประกอบธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด รวมถึงอำนาจการต่อรองของบริษัทประกอบรถยนต์ (OEMs) ที่สูง และกระบวนการคัดเลือกผู้ผลิตขึ้นส่วนเป็นการประกวดราคาในระดับโลกหรือระดับภูมิภาค จึงกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมขึ้นส่วนยานยนต์มีการแข่งขันสูง ดังนั้น ค่าการกระจุกตัว (CR๓) ในประเทศไทยไม่สะท้อนสภาพการแข่งขันที่แท้จริงของอุตสาหกรรม นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงการผูกขาดหรือช่องทางในการประกอบธุรกิจที่ไม่เป็นธรรมแล้วนั้น เนื่องจากผู้ประกอบธุรกิจที่จะรวมธุรกิจเป็นบริษัทที่จัดตั้งอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่นโดยมีการควบคุมนโยบายผ่านทางบริษัทแม่ที่ประเทศญี่ปุ่นและมีการประมูลแบบทั่วไปในระดับโลก จึงส่งผลให้การผูกขาดหรือการประกอบธุรกิจที่ไม่เป็นธรรมนั้นเกิดขึ้นได้ยาก

๒. อุปสรรคการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบธุรกิจรายใหม่ (Barrier to entry)

อุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดขึ้นส่วนยานยนต์และใช้คอปแบบดั้งเดิมนั้นค่อนข้างต่ำ ผู้ประกอบธุรกิจรายใหม่ที่มีเงินทุนสามารถประกอบธุรกิจได้ง่าย ทั้งในด้านกฎระเบียบ ด้านการจัดซื้อวัตถุดิบจากแหล่งผลิตหรือนำเข้า ต้นทุนการขนส่งต่ำ และด้านทรัพย์สินทางปัญญา ถึงแม้ว่าต้องอาศัยความรู้และเทคโนโลยีการผลิต แต่สินค้าใช้คอปแบบดั้งเดิมไม่จำเป็นต้องมีสิทธิบัตรการผลิต ผู้ประกอบธุรกิจรายใหม่สามารถวิจัยดัดแปลงสินค้าที่มีอยู่ในตลาดเพื่อเข้าแข่งขันได้ และผู้ประกอบธุรกิจที่ขออนุญาตไม่มีความสามารถในการปิดกั้นต่อการทำธุรกิจจากผู้ประกอบธุรกิจรายใหม่

๓. ความสามารถในการใช้อำนาจแต่ฝ่ายเดียว (Non-Coordinated effects)

เนื่องจากลักษณะการประกอบธุรกิจของอุตสาหกรรมขึ้นส่วนยานยนต์ทำให้ภายหลังการรวมธุรกิจผู้ประกอบธุรกิจที่รวมธุรกิจไม่สามารถใช้อำนาจแต่ฝ่ายเดียวในการกีดกันการแข่งขันของผู้ประกอบธุรกิจรายอื่น ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดราคาเพื่อทำกำไรหรือลดคุณภาพสินค้า เนื่องจากกลุ่มบริษัทประกอบรถยนต์ (OEMs) ที่ตั้งอยู่ในไทยเป็นส่วนหนึ่งของบริษัทรถยนต์ข้ามชาติที่มีความสามารถในการต่อรองสูง อีกทั้งยังเป็นผู้กำหนดคุณลักษณะและคุณภาพของสินค้าเป็นการเฉพาะเจาะจง รวมถึงคู่แข่งในตลาดที่มีความแข็งแกร่งและมีความสามารถในการแข่งขันสูง โดยมาตรฐานจรรยาบรรณผู้ผลิตขึ้นส่วนยานยนต์จะคำนึงถึงผลกระทบในแง่ความปลอดภัยต่อผู้บริโภค จึงเน้นชัดได้ในเรื่องการไม่ลดคุณภาพของสินค้า

๔. ความสามารถในการใช้อำนาจโดยการตกลงร่วมกัน (Coordinated effects)

อุตสาหกรรมขึ้นส่วนยานยนต์มีการแข่งขันสูงโดยเฉพาะด้านราคา กลุ่มบริษัทประกอบรถยนต์ (OEMs) จะใช้วิธีการประกวดราคาในการคัดสรรผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้า นอกจากนี้ การทำสัญญาซื้อขายในแต่ละครั้งมีลักษณะเป็นสัญญาระหว่างคู่สัญญาเท่านั้น (Bilateral basis) โดยการเจรจาระหว่างคู่สัญญาจะทำในระดับโลกผ่านบริษัทแม่ และข้อมูลสัญญาจะเป็นความลับ จึงทำให้ผู้ประกอบธุรกิจที่แข่งขันในตลาดไม่สามารถล่วงรู้ข้อมูลราคาที่แท้จริงและตัวแปรอื่น ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจจึงไม่สามารถใช้อำนาจโดยการตกลงร่วมกันได้

๕. ผลกระทบอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการแข่งขันในตลาด

จากกระแสด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีประกอบกับการสนับสนุนของรัฐบาล ให้บริษัทประกอบรถยนต์ (OEMs) เข้ามารัฐงานการผลิตในประเทศ ทำให้อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยียานยนต์ของบริษัทประกอบรถยนต์ (OEMs) ซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าหลักของผู้ผลิต และจัดจำหน่ายชิ้นส่วน โดยบริษัทประกอบรถยนต์ (OEMs) เร่งพัฒนารถยนต์ระบบไฟฟ้า (Electric Vehicle : EV) หากตลาดรถยนต์ไฟฟ้าได้รับความนิยมมากขึ้นและตลาดรถยนต์ใช้น้ำมันถูกกดบทบาทลง จะทำให้อุตสาหกรรมยานยนต์ได้รับผลกระทบโดยตรง ทั้งตลาดรถยนต์และตลาดชิ้นส่วนประกอบที่จะต้องพัฒนาสินค้าเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของระบบรถยนต์แบบใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการรวมธุรกิจครั้งนี้

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๒ วรรคสอง บัญญัติให้ในการพิจารณาคำขออนุญาตรวมธุรกิจตามมาตรา ๕๑ วรรคสอง ให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าคำนึงถึงความจำเป็นตามควรทางธุรกิจ ประโยชน์ต่อการส่งเสริมการประกอบธุรกิจ การไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง และการไม่กระทบต่อประโยชน์สำคัญอันควรมีควรได้ของผู้บริโภคส่วนรวม

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าวิเคราะห์แล้ว มีความเห็น ดังนี้

๑. ความจำเป็นทางธุรกิจและประโยชน์ต่อการส่งเสริมการประกอบธุรกิจ

การรวมธุรกิจระหว่างบริษัท ฮ. และบริษัท ข. มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การรวมลักษณะของสินค้าและเทคโนโลยีที่คล้ายคลึงกัน ลักษณะฐานลูกค้า และสถานที่ตั้งของโรงงาน รวมถึงลดต้นทุนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนา และแลกเปลี่ยนความรู้และวิธีการปฏิบัติ เนื่องจากบริษัท ข. มีความรู้และความสามารถในการผลิตใช้ค้อพระบบไฟฟ้าที่มีแนวโน้มการใช้งานเพิ่มขึ้นในอนาคตตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ดังนั้น การรวมธุรกิจครั้งนี้ จึงเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการประกอบธุรกิจที่จะช่วยให้เกิดสินค้านวัตกรรมในระบบใช้ค้อพเข้าสู่ตลาดเพิ่มมากขึ้น

๒. การไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง

การรวมธุรกิจครั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจที่ต้องการรวมธุรกิจทั้งสองรายประกอบธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์เพื่อจำหน่ายให้กลุ่มบริษัทผู้ประกอบรถยนต์ จากผลการวิเคราะห์พบว่า หากพิจารณาเพียงค่าการกระจุกตัวภายหลังการรวมธุรกิจจะเห็นว่าค่าการกระจุกตัว (CR๓) สูงมาก แต่เมื่อพิจารณาลักษณะการประกอบธุรกิจ พบว่า ค่าการกระจุกตัวไม่สะท้อนระดับการแข่งขันที่แท้จริง เนื่องจากการเจรจาซื้อขายจะใช้วิธีการประกวดราคาระดับโลกและสัญญาจะเป็นความลับระหว่างคู่สัญญา จึงทำให้การใช้อำนาจแต่ฝ่ายเดียว (Non-Coordinated effects) และการใช้อำนาจโดยการตกลงร่วมกัน (Coordinated effects) เกิดขึ้นได้ยาก กล่าวได้ว่า บริษัทย่อยในประเทศไทยมีหน้าที่รับนโยบายหรือคำสั่งจากบริษัทแม่ที่ประเทศญี่ปุ่นในการผลิตสินค้าเท่านั้น รวมถึงไม่มีอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดของผู้เล่นรายใหม่ หากมีเงินลงทุนก็สามารถทำได้โดยง่าย และไม่มีสิทธิบัตรการผลิตหรือใช้ความรู้และเทคโนโลยีขั้นสูง ดังนั้น การรวมธุรกิจครั้งนี้ จึงไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง

๓. การไม่กระทบต่อประโยชน์สำคัญอันควรมีควรได้ของผู้บริโภคส่วนรวม

การรวมธุรกิจครั้งนี้ จะไม่กระทบต่อประโยชน์ของผู้บริโภคส่วนรวม เนื่องจากอำนาจต่อรองราคา และการกำหนดคุณภาพและคุณลักษณะของสินค้าจะถูกกำหนดโดยผู้ประกอบรถยนต์

โดยต้องให้ได้มาตรฐานจรรยาบรรณในแง่ความปลอดภัยต่อผู้บริโภค นอกจากนี้ การรวมธุรกิจครั้งนี้จะยังทำให้อุตสาหกรรมมีการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นจากการเร่งพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ในด้านการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นการใช้แพลตฟอร์มการผลิตเพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าที่ส่งผลต่อการจับซื้อที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าที่มีคุณภาพสูงราคาเหมาะสม

มติคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้พิจารณาคำขออนุญาตรวมธุรกิจ ทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามคำขออนุญาตรวมธุรกิจแล้ว อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗ (๑๕) ประกอบมาตรา ๕๑ วรรคสอง และมาตรา ๕๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า โดยกรรมการเสียงข้างมาก มีมติเห็นควรอนุญาตให้บริษัท ฮ. รวมธุรกิจกับบริษัท ซ. โดยไม่ได้กำหนดระยะเวลาหรือเงื่อนไขใด ๆ ให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับอนุญาตปฏิบัติ ทั้งนี้ ให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับอนุญาตรวมธุรกิจดำเนินการรวมธุรกิจตามคำสั่งของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า และหลังจากรวมธุรกิจแล้วเสร็จให้มีหนังสือรายงานผลการรวมธุรกิจภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รวมธุรกิจแล้วเสร็จ

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

๖ สิงหาคม ๒๕๖๓